

Col·lecció l'illa Roja de narrativa, 13
Les noies de pagès

Edicions Sidillà SL

La Bisbal d'Empordà 17100

info@edicionssidilla.cat

www.edicionssidilla.cat

Títol original: *The Country Girls* by Edna O'Brien

Copyright © 1960 by Edna O'Brien

Published by arrangement with Farrar, Straus and Giroux, New York.

© de la traducció: Aurora Ballester

© Il·lustració de la coberta: Montse Mayol

© d'aquesta edició: Edicions Sidillà

Disseny: J. Pujadó

Correcció: Xavier Cortadellas

Primera edició: setembre 2022

Edicions Sidillà és soci protector d'Amics de la Bressola

Aquest llibre s'ha imprès a la Impremta Pagès, d'Anglès

La traducció d'aquest llibre ha rebut una subvenció del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

ISBN: 978-84-124306-8-4

Dipòsit legal: GI 1036 2022

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO: 932720445 o cedrocat@cedro.org

EDNA O'BRIEN

Les noies de pagès

Traducció
Aurora Ballester

edicions
Sidillà

La Bisbal d'Empordà, 2022

A la meva mare

Sumari

Capítol 1.....	7
Capítol 2.....	21
Capítol 3.....	31
Capítol 4.....	51
Capítol 5.....	61
Capítol 6.....	75
Capítol 7.....	85
Capítol 8.....	93
Capítol 9.....	111
Capítol 10.....	125
Capítol 11.....	137
Capítol 12.....	155
Capítol 13.....	171
Capítol 14.....	187
Capítol 15.....	203
Capítol 16.....	213
Capítol 17.....	225
Capítol 18.....	241
Capítol 19.....	253

1

Em vaig despertar de cop i em vaig asseure al llit sobtadament. Només em desperto amb facilitat quan estic neguitosa, i durant uns segons no sabia per què el cor se m'havia accelerat d'aquella manera. Aleshores me'n vaig recordar. El motiu era el de sempre. Ell encara no havia tornat a casa.

Mentre sortia del llit, em vaig quedar un moment asseguda en un extrem i vaig allisar el cobrellit de setí verd amb la mà. Ens havíem descuidat de plegar-lo abans d'anar a dormir, la mare i jo. Vaig baixar lentament i vaig sentir la fredor del terra de linòleum a les plantes dels peus. Vaig arronsar els dits dels peus instintivament. Tenia sabatilles però la mare me les feia reservar per quan anés de visita a casa de les ties i els cosins; també teníem estores, però estaven cargolades i guardades fins que vinguessin les visites de Dublín a l'estiu.

Em vaig posar els mitjonets.

De la cuina venia l'olor de la cansalada fregida, però això no em va animar.

Llavors vaig anar apujar la persiana. La vaig estirar brusquement i la corda es va enredar. Tenia sort que la mare ja hagués

baixat, perquè sempre em sermonejava que les persianes s'havien d'apujar bé, amb suavitat.

El sol encara no havia sortit i el prat era esquitxat de margaridetes que dormien profundament. Pertot hi havia rosada. L'herba de sota la meua finestra, la bardissa del voltant, el filferro rovellat de la tanca de més enllà, el camp immens, tot estava tocat d'una boirina delicada i vagarosa. Les fulles i els arbres estaven banyats de boira i els arbres semblaven irrealment, com trets d'un somni. Al voltant dels nomoblidis que brotaven al costat de la bardissa hi havia aurèoles d'aigua. D'aigua que brillava com argent. Estava quieta, completament estanca. Sortia fum de la muntanya blava que es veia a la llunyania. Seria un dia calorós.

En veure'm a la finestra, l'Ull de Bou va sortir de sota de la bardissa, es va espolsar l'aigua del damunt i va aixecar el cap, mirant-me amb una barreja de mandra i tristor. Era el nostre gos pastor i li vaig posar Ull de Bou perquè tenia unes taques blanques i negres al voltant dels ulls, com caramels de capseta de llauna. Normalment dormia a la caseta, però la nit abans s'havia quedat al cau de conills de sota de la bardissa. Hi dormia sempre per vigilar quan el papa no hi era. No calia que ho preguntés, el pare no havia tornat a casa.

Llavors en Hickey em va cridar des de baix. En aquell moment m'estava passant la camisa de dormir per damunt del cap i de primer no el vaig sentir.

—Què? Què dius? —li vaig demanar sortint al replà emboticada amb el cobrellit de setí.

—Per l'amor de Déu, que ja estic enrogallat de tant repetir-ho —em va mirar fent un somriure d'orella a orella i em va preguntar—: Vols un ou blanc o un de ros per esmorzar?

—Demana-m'ho bé, Hickey, i digue'm nineta.

—Nina. Reina. Floreta. Tresoret, voldries un ou blanc o un de ros per esmorzar?

—Un de ros, Hickey.

—Tinc un ou preciós de gallineta per a tu —va dir, mentre tornava cap a la cuina. Va fer petar la porta. La mama mai no havia aconseguit ensenyar-li a tancar les portes suaument. Era el nostre mosso i jo me l'estimava molt. Per demostrar-ho, ho vaig dir en veu alta a la beneïda Mare de Déu, que em mirava amb fredor des del seu marc daurat.

—Estimo en Hickey —vaig dir. Ella no va respondre. Em sorprenia que no parlés més sovint. Una vegada va parlar amb mi, i el que em va dir era molt íntim. Va ser un dia que m'havia aixecat del llit a mitja nit per dir una oració. M'aixecava sis o set vegades cada nit com a acte de penitència. Tenia por de l'infern.

«Sí, estimo en Hickey», vaig pensar, però naturalment el que volia dir era que li tenia afecte. Quan tenia set o vuit anys deia que m'hi volia casar. Explicava a tothom, fins i tot a la catequista, que viuríem al galliner i que la mama ens regalaria ous, llet i verdura. La col era l'única verdura que plantaven a casa. Però ara jo ja no parlava de matrimoni. Per començar, ell no es rentava mai, tret de quan s'esbandia la cara amb aigua de pluja als vespres, abocat damunt d'un bota. Tenia les dents verdes i just abans de colgar-se feia un riu en una llauna de préssecs que guardava sota el llit. La mama el renyava. Ella no aclucava l'ull a la nit esperant que en Hickey tornés a casa, esperant sentir com aixecava la finestra i buidava la llauna de préssecs damunt de les rajoles de fora.

—Com hi ha món que acabarà matant les plantes de sota la finestra —solia dir, i alguna nit, quan estava molt empipada, baixava amb camisa de dormir i picava a la seva porta i li

demanava per què no feia aquelles coses a fora. Però en Hickey no li contestava mai, la sabia molt llarga.

Em vaig vestir ràpidament i quan em vaig ajupir per agafar les sabates vaig veure pols, borriçol i plomes sota el llit. Com que tenia altres preocupacions que fregar l'habitació, només vaig estirar la roba del llit i vaig sortir de pressa.

El replà era fosc, com sempre. Una finestra amb un vidre emplantat espantós creava un ambient llòbrec, com si hi hagués un mort a casa.

—Trobaràs l'ou dur com una pedra —va cridar en Hickey.

—Ja vinc —vaig dir. M'havia de rentar. La cambra de bany era freda, ningú no la feia servir mai. Era una sala de bany abandonada amb una taca de rovell a la pica, just a sota de l'aixeta, una pastilla de sabó rosa per encetar i una tovallola blanca i rígida que semblava que s'hagués passat la nit estesa entomant la gebrada.

Vaig decidir no entretenir-m'hi i em vaig limitar a omplir una galleda amb aigua per tirar-la al vàter. La cisterna del lavabo estava espatllada, feia mesos que esperàvem que vingués un home a arreglar-la. Vaig passar vergonya un dia que la Baba, la meva amiga de l'escola, hi va pujar i va dir sentenciant:

—Encara està espatllada?

A casa les coses o estaven espatllades o senzillament no es feien servir. La mama guardava unes tisores noves i uns quants cabdells de cordill en un armari al pis de dalt; deia que es farien malbé o que els hi robarien si ho portava a baix. L'habitació del pare era davant mateix de la cambra de bany. La seva roba vella estava tirada damunt d'una cadira. Ell no hi era, però era com si li sentís petar els genolls. Els genolls sempre li petaven quan es ficava al llit o en sortia. En Hickey em va tornar a cridar.

La mama estava asseguda al costat dels fogons menjant una llesca de pa sec. Els ulls blaus se li veien petits i enrogits. No havia dormit. Mirava al buit alguna cosa que només veia ella, el destí i el futur. En Hickey em va picar l'ullet. S'estava menjant tres ous ferrats i uns quants talls de la cansalada que curàvem a casa. Va sucuar el pa al rovell sucós i després se'l va ficar a la boca.

—Has dormit? —vaig preguntar a la mama.

—No. Tenies un caramel a la boca i em feia por que t'en-nueguessis si te l'empassaves sencer, i m'he quedat desperta per si de cas.

Sempre teníem caramels i xocolatines sota el coixí i jo m'havia posat un caramellet de fruita a la boca just abans d'adormir-me. Pobra mama, havia estat sempre molt patidora. Su-
poso que es devia quedar desvetllada pensant en ell, esperant sentir un cotxe aturant-se a l'entrada de casa, esperant sentir les seves petjades damunt l'herba molla i el xerric de la balda de la tanca; esperant i tossint. Sempre tossia quan estava estirada, és per això que guardava tot de retalls vells per fer-los servir de mocador a dins d'una bossa de vellut, penjada en un costat del capçal del llit de llautó.

En Hickey va untar el meu ou. Com que s'havia endurit m'hi va posar puntetes de mantega per amorosir-lo. Era un ou de polla que arribava just a la vora de l'ouera de porcellana. Quedava ridícul aquell ou petit en una ouera tan grossa, però era boníssim. El te era fred.

—Puc portar un ram de lilàs a la senyoreta Moriarty? —
vaig preguntar a la mama. M'averkonyia d'aprofitar-me de la seva angoixa per portar flors a la mestra, però em moria de ganes de passar al davant de la Baba i convertir-me en la pre-ferida de la senyoreta Moriarty.

—Sí, reina, porta-li el que vulguis —va dir distretament la mama.

Em vaig acostar cap a ella, li vaig passar els braços pel costat del coll i la vaig omplir de petons. Era la millor mama del món. L'hi vaig dir i em va abraçar molt fort una estona com si no m'hagués volgut deixar anar mai. Jo ho era tot al món per ella, tot.

—Ja estem fent la gara-gara a la marona —va rondinar en Hickey.

Vaig afluir els dits, que tenia entrelaçats damunt del seu clatell blanc i suau, i em vaig apartar tímidament endarrere. Ella tenia el cap molt lluny d'allà i les gallines encara no havien menjat. N'hi havia que havien baixat des del galliner i espicossaven el plat del menjar de l'Ull de Bou, que era a fora, al costat de la porta del darrere. Sentia com l'Ull de Bou les empaitava i el batec de les seves ales mentre fugien, escatainant escandalosament.

—Fan una funció a la sala municipal, mestressa. L'hauria d'anar a veure —va dir en Hickey.

—Sí, això mateix —va fer ella amb un to una mica sarcàstic. Tot i que comptava amb en Hickey per a tot, a vegades era brusca amb ell. La mama estava capficada. Pensava on era ell? Tornaria a casa en una ambulància, o en un taxi que hauria llogat a Belfast feia tres dies i que no havia pagat? Pujaria fent tentines els esglaons de pedra de l'entrada del darrere, brandant una ampolla de whisky? Cridaria, l'escriuaria, la mataria o es disculparia? Es presentaria a la porta del rebedor amb un altre borratxo, ximple com ell, dient: «Mare, et presento en Harry, el meu millor amic. Li acabo de donar el prat de tretze acres a canvi d'una preciositat de llebrer...» Tot això ens havia passat tantes vegades que era absurd esperar que

el pare pogués tornar serè a casa. Havia marxat feia tres dies amb seixanta lliures a la butxaca per pagar els impostos de la propietat.

—Sal, reina —va dir en Hickey, agafant-ne un pessic entre el polze i l'índex, a punt d'escampar-la damunt de l'ou.

—No, Hickey, no me'n posis —. Havia decidit prescindir de la sal per fer-me la interessant. Em semblava que feia gran no posar-se ni sal ni sucre al menjar.

—Què he de fer, mestressa? —va preguntar en Hickey, i va aprofitar que la mare estava distreta per untar-se el pa amb mantega generosament pels dos costats. No és que la mare fos garrepa amb el menjar, però en Hickey s'estava engreixant tant que ja no podia ni fer la feina.

—Podries anar a la torbera, em sembla —va respondre—. La torba ja està a punt per tallar i potser no tornarem a tenir cap dia tan bo com avui.

—Potser és millor que no se'n vagi tan lluny —vaig dir. M'estimaria més que en Hickey hi fos quan el papa tornés.

—Potser trigarà un mes a tornar —va dir ella. Els seus sospirs et trencaven el cor. En Hickey va agafar la gorra de l'ampit de la finestra i se'n va anar a amollar les vaques.

—He de donar menjar a les gallines —va dir la mama i va agafar un pot de farinetes de la part de sota del forn, on s'havien estat coent lentament tota la nit.

Se n'havia anat a trinxar el menjar de les gallines davant de l'estable i jo em vaig preparar el dinar per anar a escola. Vaig sacsejar l'ampolla de l'oli de fetge de bacallà perquè la mama es pensés que me l'havia pres. Després la vaig tornar a endreçar a l'armari del rebost, al costat d'una filera de plats de porcellana fina. Eren un regal de casament, però no els fèiem servir mai perquè no es trenquessin. Hi havia factures entaforades al dar-

rere. Centenars de factures. Les factures no li treien la son, al papa, les ficava darrere els plats i ja no hi pensava més.

Vaig sortir a agafar el ram de lilàs. Des de l'esglaó de pedra vaig allargar la mirada més enllà dels camps i vaig percebre, com sempre que ho feia, aquella sensació de llibertat i de plaer en veure les diferents classes d'arbres i, encara més enllà, els edificis de pedra que es trobaven a una bona distància de la casa i els camps, molt verds i plens de calma. Més enllà del clos, passada la tanca, hi havia una noguera, i sota la seva ombra hi havia campanetes, altes i d'un blau intens, com una estora de flors blau cel entre pedres calcàries. El meu gronxador bressava al vent i totes les fulles de totes les capçades dels arbres es bellugaven suaument.

—Agafa un tros de pastís i galetes per postres de dinar — em va dir la mama. La mama em consentia, regalant-me sempre amb llepolies. Estava trinxant farinetes amb patates dins d'una galleda; tenia el cap cot i plorava damunt del menjar de les gallines.

—Ah, així és la vida, n'hi ha que treballen i n'hi ha que gasten —va dir, mentre avançava cap al pati carregant la galleda. Unes quantes gallines es van enfilar a la vora de la galleda i van començar a espicossar el menjar. L'espatlla dreta li penjava més que l'esquerra de tant tragar galledes. La feina dura la doblegava; es feia un tip de treballar per portar la casa i a la nit feia pàmpols per als llums i guardafocs perquè la casa fos més acollidora.

Una volada d'ànecs salvatges va passar damunt nostre, van xisclar mentre volaven sobre la casa i van continuar avall, cap a l'omeda. L'omeda era a on anaven les vaques per estar fresques a l'estiu i a on els seguien les mosques. Jo hi anava sovint a jugar a botigues amb bocins de porcellana trencada i caixes

de cartró. La Baba i jo també hi anàvem a asseure'ns-hi i a explicar-nos secrets, i una vegada ens vam treure les calces i ens vam fer pessigolles. Era el secret més gran de tots. La Baba de tant en tant deia que ho xerraria i cada vegada que ho deia jo li donava un mocadoret de seda, o un llaç nou de quadrets escocesos o alguna altra cosa.

—Deixa de rumiar, coqueta ensucrada meva —va dir en Hickey tot carregant quatre galledes de llet per als vedells.

—En què penses, Hickey, quan penses?

—En les mosses. En una dona ben xamosa. Pensar és una bona carallotada —va dir ell.

Els vedells belaven davant de la tanca i quan en Hickey s'hi va acostar tots van ficar el cap dins de la galleda i van beure amb avidesa. La vedella que tenia el cap blanc i uns ulls enormes de color violeta era la que bevia més de pressa per poder ficar el morro a la galleda que tenia al costat.

—No ho pairà —vaig dir.

—Pobra bèstia, un bon bistec, li hauríem de donar.

—Em faré monja quan sigui gran; això és el que pensava jo.

—Ui, sí, bona monja series, tu! Monja de sant Agustí, dos caps en un coixí!

Em vaig empipar una mica i me'n vaig anar a collir els lilàs. L'empedrat del voltant de la casa estava ple de verdet i relliscava. Sobretot allà on sobreixia la tina que recollia l'aigua de la pluja, just a sota de la finestra on en Hickey buidava la seva llauna de préssecs cada nit.

Les sandàlies se'm van mullar de caminar per l'herba.

—Compte que no rellisquis! —em va cridar la mama ve-nint del pati amb la galleda buida en una mà i uns quants ous a l'altra. La mama sabia les coses abans que els hi expliquessis.

Els lilàs eren xops. Cada vegada que estirava una branca queien gotes grosses com una mora madura damunt l'herba. Vaig tornar amb un ram florit als braços, com si fos un feix.

—No, que porta mala sort —va cridar ella, i per això no vaig entrar a casa.

Va portar un full de paper de diari i hi va embolicar les tiges perquè no se'm mullés el vestit. Em va portar l'abric, els guants i la gorra.

—No fa fred, no els necessito —li vaig dir. Però va insistir amb delicadesa i em va tornar a recordar que tenia el pit delicat. Llavors em vaig posar l'abric i la gorra, vaig agafar la cartera i un tros de pastís i una ampolla de gasosa plena de llet per al dinar.

Vaig sortir cap a l'escola tremolosa i espantada. Potser me'l trobaria pel camí o encara pitjor: aniria a casa i mataria la mama.

—Em vindràs a buscar? —li vaig preguntar.

—Sí, reina, de seguida que hagi deixat preparat el sopar d'en Hickey sortiré al camí per venir-te a rebre.

—Segur? —vaig dir. Tenia llàgrimes als ulls. Sempre em feia por que la mare es morís mentre jo era a l'escola.

—No ploris, tresor. Vinga, val més que t'afanyis. Tens un tros de pastís ben maco per dinar i jo et vindré a buscar.

Em va allisar la gorra i em va fer petons tres o quatre vegades. Es va quedar dreta a l'empedrat per veure'm marxar. Em feia adeu amb la mà. Tenia un aspecte trist, amb aquell vestit marró que duia; com més m'allunyava, més trista em semblava. Com un pardal damunt la neu, marró, tremolós i solitari. Costava imaginar-se que s'havia casat un matí assolellat amb un vestit de puntes i un barret d'ales amples de color de palla, i que els ulls li espurnejaven de felicitat, mentre ara se li negaven de llàgrimes.